

مصادیق فتنه‌های مدرن با توجه به مساله آخرالزمان

سمیه پروینی^۱

چکیده

یکی از موضوعات و مسائلی که اندیشمندان اسلامی و محققین حوزه و مهدویت را به خود جلب نموده است، بررسی مصادیق فتنه‌های مدرن با توجه به مساله آخرالزمان است، گرچند در قران کریم نامی از جاهلیت دوم و فتنه‌های آن برده نشده است، اما شواهد و قرائنی وجود دارد که بعد از جاهلیت اولی که قبل از بعثت پیامبر اکرم (ص) اسلام رواج داشته است، جاهلیت دومی بعد از جاهلیت اولی قبل از ظهور حضرت مهدی (عج) شاهدیم، فتنه‌های آخرالزمانی است که همانند فتنه جاهلیت اولی دارای مصادق‌ها و پیامدهایی است از جمله آن مصادق‌ها؛ فتنه‌های مدرن مود جاهلیت دوم و مساجد ساختار شکن و ابنیه شرک و نفاق و کشتار خاموش (زنده به گور کردن در عصر مدرن) و از جمله پیامدها؛ پیدایش تشکیلات فتنه، فراموش شدن ارزش‌ها می‌باشد و باتوجه به اهمیت این موضوع و بحث برانگیز بودن آن در بین محققین هدف از انجام این پژوهش بررسی این مصادق است، که در پایان پژوهش راهکارهای عملی برای مصون ماندن از این فتنه‌ها بیان گردیده است، و روش جمع‌آوری داده به صورت اسنادی – کتابخانه‌ای است.

کلید واژه‌ها: آخرالزمان – جاهلیت – فتنه – یهودیان

^۱ - طلبه سطح دو، حوزه علمیه فاطمیه پاکدشت.

مقدمه

یکی از دغدغه های همیشگی بشر در طول تاریخ رسیدن به سعادت و خوشبختی است و بهترین راه خوشبختی طبق جهان بینی اسلامی تبعیت از اوامر الهی و پیروی از حجت های الهی در زمین، یعنی اهل بیت (ع) می باشد، فتنه های مدرن آخرالزمانی چنان حق و باطل را ممزوج خواهند کرد که تنها کسانی می توانند از آن ها به سلامت عبور کنند، که دارای بصیرت و استقامت باشند. در واقع زیربنای بصیرت نگاه توحیدی است که به موجب این گناه، انسان در این فتنه ها از مدار حق و حقیقت خارج نمی شود و نه تنها خود اهل صبر و استقامت است بلکه در کوران فتن و آماج حملات شناختی، دیگران را تواصی به حق و صبر می کند، که از این گردنه ها و پیچ های خطرناک که هر کدام می تواند دنیا و آخرت انسان را به هلاکت برساند، مصون و محفوظ بماند و به ساحل آرامش و امنیت دست پیدا کند. از جمله فتنه هایی همچون: فتنه اعتقادی، فتنه دجال و فتنه اختلاف در شیعیان. در عصر حاضر که عصر غیبت الهی امام زمان (عج) است که از دیده ها پنهان است که در عصر حاضر بسیار قابل توجه است، که اذهان قلم های محققین این حوزه را به خود مشغول نموده است چرا که فتنه های آخرالزمانی همه مسلمین را تهدید می کند. در این زمینه مطالعاتی صورت گرفته که از جمله آن می توان به کتاب های الفتنه والملاحم ابن طاووس، الفتن (ابن حماد) نعیم بن حماد اشاره کرد. یکی از مباحث مهم و قابل توجه در حوزه ی مهدویت، شناخت مصداق فتنه های مدرن در آخرالزمان است، چرا که در آخرالزمان ارزش ها و معروفات جابه جا می شوند، چه بسا خیلی از انسان ها درگیر و دچار فتنه های مدرن آخرالزمانی می شوند و اعتقادات و اخلاقیات و سبک زندگی فردی، خانوادگی، اجتماعی آن ها را مورد تهاجم قرار می دهد بدون آن که فرد متوجه آن باشد پس لازم می آید که مصداق فتنه های مدرن در آخرالزمان و راه های محفوظ ماندن از آن برای همگی تبیین شود، چرا که در آخرالزمان دین و اعتقادات اکثریت مردم در معرض خطر است و ما در این مطالعه بر برآینم تا مشخص بنماییم که مصداق فتنه های مدرن با توجه به مساله آخرالزمان چگونه است؟ و اهداف این پژوهش علاوه بر شناخت مصداق فتنه های مدرن، بررسی راه های ایمن ماندن از آنان می باشد.

۱- مفهوم شناسی

در این قسمت به مطالب مهم پرداخته می شود.

۱-۱- مفهوم شناسی فتنه های مدرن؛ در این قسمت به مفهوم ترین مفاهیم پرداخته می شود.

فتنه در لغت به معنای با آتش سوزانیدن و گداختن. آزمودن و آزمایش و امتحان کردن درگیر و مبتلا کردن است.^۱ راغب اصفهانی می نویسد «فتنه» در لغت به معنای «در آتش انداختن» و «گداختن سیم و زر را» به منظور آزمایش و جدا ساختن مواد خالص آن از ناخالصی هاست.^۲ فتنه به معنای اختلاف رای و نظر داشتن، گناه ورزی عذاب، رنج، شگفتی، دیوانگی^۳. فتنه به معنای امتحان و آزمایش است، به گونه ای که باطن ایشان با آن پیدا می شود و نیز به معنای خصلت و حالتی است که با پدید آمدن آن، مردمان به یکدیگر ظلم کنند.^۴

۱-۲- در اصطلاح؛ فتنه به معنای در تفسیر المیزان فتنه این گونه توصیف شده است؛ فتنه عبارت

است از اینکه بعضی از امت با بعضی دیگر اختلاف میکنند در امری که تمامی امت حقیقت امر را می فهمند که کدام است، ولكن یک دسته از قبول آن سر پیچی نموده و آگاهانه بر ظلم و منکر اقدام میکنند. آن دسته دیگر هم که حقیقت امر را قبول کرده اند، آنان را نهی نمیکنند، در نتیجه آثار سوءاش دامن گیر همه امت می شود. به طور مسلم همه ظلم ها این طور نیستند و مقصود ارتکاب به تمامی گونه های ظلم نیست، چون همه ظلم ها چنین اثر سوءای ندارند و اینکه خداوند همه امت را از آن زنهار داده، معلوم می شود که منظور آن ظلمی است که عمومی باشد و چنین ظلمی باید از قبیل به هم خوردن حکومت حق اسلامی و زمام آن را به ناحقی به دست گرفتن و یا پایمال کردن احکام قطعی از کتاب خدا او سنت باشد که راجع به حکومت حقه است.^۵

۱-۳- مفهوم شناسی آخر الزمان؛ واژه آخر الزمان در قران بکار نرفته اما مطالب گوناگونی درباره

این موضوع از آیات قابل استفاده است. قران مجید در آیات فراوانی به دوران آخر الزمان اشاره کرده^۶. تعبیر

^۱- محمد بندرگبی، المعجم الوسیط، ج ۲، ص ۱۴۵۱.

^۲- ابوالقاسم حسین بن محمد (راغب اصفهانی)، مفردات راغب، ص ۱۳۶۳-۶۲۳.

^۳- دکتر محمد معین، فرهنگ فارسی معین، ج ۲، ص ۲۴۸۶-۲۴۸۶.

^۴- جمال الدین حسین بن علی بن محمد (ابوالفتح رازی)، ج ۹، ص ۹۴.

^۵- سید محمد حسین (علامه طباطبایی) تفسیر المیزان، ج ۹، ص ۶۳.

^۶- سوره واقعه: ۱۴.

اليوم الاخر که در قران فراوان بکار رفته.^۱ به معنای آخرین دوران حیات بشر و قبل از برپایی قیامت است.^۲ آخرالزمان قسمت واپسین از روزگار که دنیا به آخر برسد و به قیامت بپیوندد، پایان روزگار.^۳

۴-۱- در اصطلاح آخرالزمان؛ قران الکریم به وجود جاهلیتی، موسوم به جاهلیت دوم پس از جاهلیت اول در بین عامه ی مسلمانان اشاره می نماید که از علائم ظهور امام مهدی (عج) است که جاهلیت دوم همان شروع آخرالزمان و نشانه های آخرالزمانی است شواهد قرانی بر این امر وجود دارد^۴، چنانچه خدای متعال می فرماید: ((و در خانه هایتان قرار و ارام گیرید و مانند زنان دوران جاهلیت پیشین خود را برای نامحرمان نیارایید و نماز را به پایدارید و زکات بدهید او پیامبرش را اطاعت کنید)).

در فرهنگ اسلامی، آخرالزمان، هم دوران نبوت پیامبر اکرم(ص) تا وقوع قیامت را شامل می شود و هم دوران غیبت و ظهور مهدی موعود(عج) را در دوران معاصر، عده ایی از مفسدان متفکران مسلمان و از قبیل: علامه طباطبایی، مرتضی مطهری، محمد رشید رضا، محمد باقر صدر و...^۵

با اتکا به آیاتی از قران کریم^۶ شناخت اخرالزمان یا فرجام شناسی در ادیات یهود مسیحیت زرتشتی نیز حائز اهمیت است. نگاهی به دردها و الام بشر اندیشمند امروز و غربت او در زوال فطرت پاک ادمی، چنین می نایند که در میان همه خواسته های ضد و تقضیش، امروز یکی هست که همه در آن مشترک اند، همه اقوام و ملل یک صدا خواهان «آزادی» اند. در احادیث بسیاری آمده است حضرت مهدی (عج) آخرالزمان ظاهر می شود. پیامبر اکرم(ص) بر فراز منبر فرمود: ((مهدی(عج) از عترت و اهل بیت من است. او در آخرالزمان ظهور ظهور می کند.^۷ و نیز فرمود: ((مژده باد شما را به ظهور مهدی(عج) که او در آخر الزمان به هنگام سختی روزگار و فتنه و اختلاف و عدم امنیت می اید و خداوند به وسیله او زمین را پر از قسط و عدل می نماید.^۸

^۱ - سوره بقره: ۸.

^۲ - مجتبی تونه ای ، موعود نامه، ص ۳۴-۳۵.

^۳ - حسن عمید، فرهنگ فارسی عمید (سعدی ۲: ص ۵۱۲)

^۴ - اسماعیل شفیعی، جاهلیت مدرن، ص ۳۱.

^۵ - همان، ص ۴۰-۳۴.

^۶ اعراف: ۳۸، انبیاء: ۱۰۵، صافات: ۱۷۱، ۱۷۲.

^۷ - شیخ طوسی، کتاب غیبه طوسی، ج ۱، ص ۱۱۱.

^۸ - لطف الله صافی گلپایگانی، منتخب الاثر، ج ۳، ص ۱۷۱.

امام باقر(ع) نیز می فرمایند: ((دولت ما آخرین دولت هاست. پیامبر(ص) دست ها را به سوی آسمان برافراشت و گفت: ((خداوندا ! برادرانم را به من بنمایان، یکی از اصحاب گفت: ((مگر ما برادران شما نیستیم؟ فرمود: نه، شما یاران من هستید. برادران من کسانی هستند که در آخر الزمان می آیند و به من ندیده ایمان می آورند خداوند آن ها را پیش از آن که از صلب پدران به رحم مادران در آیند، با نام خود و پدر نشان به من معرفی نموده است که استقامت هر یک از آن ها در دین خود، از کندن خار های گون در شب تاریک و به دست گرفتن آتش گداخته سخت تر است. آن ها مشعل های هدایت هستند که خداوند آن ها را از فتنه های تیره تار نجات می بخشد.^۱

۲- ماهیت فتنه های آخر الزمان

در این قسمت به مهم ترین مطالب پرداخته می شود. درباره فتن و حوادث آخر الزمان، احادیث بی شماری از حضرت ختمی مرتبت(ص) و اهل بیت(علیه السلام) در کتب حدیث به ثبت سیده است. مجموعه هایی از آن احادیث به صورت کتب مستقلی به نام «آزمایش ها و جنگ های مربوط به ظهور مهدی(عج)»، «غیبت» و دیگر نام ها نگاشته شده است. حضرت علی(ع) ضمن چند روایت گونه های متعددی از فتنه های آخر الزمانی را بیان نموده اند و همان طور که خواهیم دید چهارمین یا پنجمین آنان را بدترین آن ها خواننده اند : ((چهار فتنه رخ خواهد داد. در اولی خون ریزی مباح میشود، در دومی خون ریزی و غارت اموال. در سومی خون ریزی و غارت اموال و تجاوز به نوامیس و در چهارمی اگر در سوراخ روباه پنهان شده باشی دچار آن فتنه خواهی شد.^۲

خداوند در این امت، پنج فتنه قرار داده است: ابتدا فتنه عمومی، پس فتنه خواص پس از آن فتنه سیاه تارک که مردم در آن بسان چارپایان می شوند، پس (صلح میان مسلمانان کفار در پی جنگ و کشتار) و در نهایت دعوت کنندگان ضلالت و گمراهی می آیند. در آن روز اگر برای خداوند جانشینی ماند در خدمتش باش^۳ و در جایی دیگر حیوان سانی مردم را ناشی از فتنه کور، پیچیده و گنگ پنجم خوانده اند.^۴

^۱ - محمد باقر مجلسی، بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۲۴.

^۲ - دانی، عثمان بن سعید، کتاب السنن فی التن وارده ص ۳۵.

^۳ - نعیم بن حماد، کتاب الفتن، ج ۱، ص ۲۸.

^۴ - همان، ص ۳۹.

با توجه به آنچه ذکر شده، جای این پرسش است که چرا او با چه هدفی در جهان سوم، مخصوصاً کشور های اسلامی و به خصوص کشور «ایران اسلامی» کنتریل جمعیت و عقیم سازی آنان صورت می گیرد؟ تو خود حدیث مفصل بخوان از این مجمل.^۱

۴- پیامد های فتنه

در این قسمت به مهم ترین پیامدها پرداخته می شود:

۴-۱- پیدایش «تشکیلات فتنه»؛ یکی از پیامد های منفی وقوع فتنه در جامعه اسلامی، پیدایش تشکیلات فتنه و به تعبیر امام علی(ع) ن برپایی و گسترش پرچم های گمراهی^۱ است. فتنه موجب می شود فتنه گران هویت جمعی و تشکیلات اجتماعی منظم تر و منسجم تری پیدا کنند. پیامد فتنه این است که کسانی که تا قبل از وقوع فتنه هیچ اطلاع و شناختی از یکدیگر نداشتند، همدیگر را پیدا می کنند و امکانات و نیروهای پراکنده خود را هماهنگ تر و منسجم تر می سازند. نتیجه پیدایش «تشکیلات فتنه» این می شود فتنه گران می کوشند اساس نامه ای برای خود تدوین کنند؛ مبانی فکری خود را ساماندهی نمایند و برای آینده تشکیلات خود برنامه ریزی دقیق تری داشته باشند تا بتواند در جامعه از تاثیر گذاری بیشتری برخوردار شوند و نیروهای بیشتری را جذب کنند.^۲

۴-۲- فراموش شدن ارزش؛ یکی دیگر از پیامد های فتنه؛ فراموش شدن و از بین رفتن ارزش های اسلامی است. اگر در عوامل پیدایش فتنه و بشر های شکل گیری آن تامل شود، مشاهده می شود که چنین نتیجه و پیامدی خیلی دور از انتظار نیست. ایجاد شبهه در دین و باور های اجتماعی مردم، بی توجهی به مقررات اسلامی و ضوابط اداری و اقتصادی نظام اسلامی، ثروت گرایی و مال اندوزی، بدعت در دین و هواپرستی، از جمله بسترها و عوامل ایجاد فتنه بودند. طبیعتاً اگر در نتیجه این علل و عوامل فتنه ای رخ دهد، حاصلی جز از بین رفتن احکام و ارزش های اسلامی نخواهد داشت.^۳

^۱ - اسماعیل شفیعی سروستانی، جاهلیت مدرن، ص ۲۲-۲۲۳.

^۲ - احمد حسین شریفی، موج فتنه از جهل تا جنگ نرم، ص ۱۲۹-۱۳۰.

^۳ - همان، ص ۱۳۱-۱۳۰.

۵- راهکارهای مبارزه با فتنه

در این قسمت به مهم ترین راهکارها پرداخته می شود:

۵-۱- عمل بر اساس یقین؛ یکی از راه های در امان ماندن از گرد باد فتنه این است که در فضای فتنه، محور و مدار حرکت و سخن خود را امور یقینی قرار دهیم. فقط به چیزی هایی که یقین داریم عمل کنیم و سخن را بگوییم که هیچ شکی در صدق و درستی آن نداشته باشیم بدین شیوه هم از گردباد فتنه ها نجات می بابیم و هم فتنه گران را ناامید و خلع سلاح خواهیم کرد؛ زیرا ابهام، شایعه و اتهام های بی اساس و دروغ، بهترین و کم هزینه ترین ابزار فتنه گران است.^۱

۵-۲- رجوع به قرآن؛ در فضایی فتنه یعنی در فضایی که حق و باطل به هم آمیخته شده است و گردوغبار چنان به هوا برخاسته که نه راه حق را می توان تشخیص داد نه جاده های راه، یکی از بهترین معیار ها رجوع به قرآن است. اگر در فضایی فتنه اندیشه ها و افکار متضاد را بتوان به درستی بر قرآن عرضه کرد، آنگاه می توان حق و باطل آن ها را تشخیص داد.^۲

۵-۳- تمسک به اهل بیت (ع)؛ یکی دیگر از راه های در امان ماندن از آسیب های معنوی جنگ نرم تمسک به اهل بیت پیامبر اسلام (ص) است. این سفارشی است که پیامبر اکرم (ص) برای نجات از فتنه های بعد از خود به برخی از یارانش کرد. آن حضرت خطاب به عمار فرمود: ای عمار! بعد از من فتنه هایی رخ خواهد داد. در آن شرایط از علی (ع) و حزب علی پیروی کن، چرا که علی با حق است و حق با علی (ع) ...^۳

۵-۴- روشنگری و افشاگری؛ سیره امام علی (ع) در مبارزه با فتنه های زمان خویش، روشنگری و تبیین بود. به عنوان مثال، امام علی با برخی از افراد گروه اندک قاعدین که حاضر نشدند با آن حضرت بیعت کنند. به گفت و گو پرداخت و تلاش کرد آنان را به حق باز گرداند و یا با سران فتنه جهل، به کرات گفت و گو کرد و هیچ تلاشی برای روشنگری آنان فروگذار نکرد.^۴

^۱ - احمد حسین شریفی، موج فتنه از جهل تا جنگ نرم، ص ۱۴۲.

^۲ - همان ص ۱۴۳.

^۳ - همان، ۱۴۵-۱۴۴.

^۴ - همان، ص ۱۵۲.

نتیجه گیری

این پژوهش با عنوان مصداق فتنه های مدرن با توجه به مساله آخرالزمان است و تحقیق و بررسی های مختلفی بر روی این موضوع توسط محققین مهدویت انجام شده است چرا که، فتنه ثر هر عصری با شکل خاص در پی آن است که حق را باطل ممزوج کرده و باطل را حق جلوه نماید و انسان را به وادی هلاکت و ضلالت بکشاند چرا که فتنه یک پدیده ی عمومی است و همه ی ما را به نوعی تهدید می کند لذا این پژوهش مصداق فتنه های مدرن با توجه به مساله آخرالزمان از جمله تعصب، مساجد ساختار شکن و ابنیه شرک و نفاق، کشتار خاموش و زنده به گور کردن در عصر مدرن را تک تک ذکر کرده و توضیحاتی درباره ی هر یک داده است گرچند مصداق فتنه های مدرن با توجه به مساله آخرالزمان متعدد و گوناگون می باشد ولی به جهت رعایت حال مخاطب چند مورد از مصداق مهم بیان شده است و امید می رود که خوتنده بعد از مطالعه آسیب ها و راهکارهای مواجهه با فتنه های مدرن در عصر آخرالزمان که شامل عمل بر اساسا یقین و رجوع به قران و تمسک به اهل بیت و روشنگری و افشاگری بتواند از این فتنه های همه گیر سر بلند و سرافراز بیرون بیاید.

پیشنهادهات تحقیق شامل پیشنهادات کاربردی و پژوهشی است:

پیشنهادهات کاربردی: ۱- مطالعه و آشنایی و برگزاری جلسات مهدویت با حضور دکترین مهدویت
۲- انگیزه بخشی به نسل کودک و نوجوان و جوان نسبت به معرفت و آگاهی به مسائل مهدویت و تقویت مبانی مهدویت .

پیشنهادهات پژوهشی: ۱- بررسی مقالاتی که مرتبط با مصادیق فتنه های مدرن در عصر آخرالزمان است
۲- تالیف کتب مهدوی جهت آشنایی با امام مهدی(عج) و وظیفه شیعیان در عصر غیبت توسط وزارت آموزش و پرورش.

منابع و ماخذ

*قران کریم

- ۱- تونه ای، مجتبی، موعود نامه، قم انتشارات مشهور، چاپ ۳۲، ۱۳۹۳ هـ.ش.
- ۲- شفیعی، اسماعیل، جاهلیت مدرن، تهران، موعود عصر، چاپ ۳، ۱۳۹۱ هـ.ش.
- ۳- شریفی، احمد حسین، موج فتنه از جمل تا جنگ نرم، تهران، انتشارات کانون اندیشه جوان، چاپ ۲۸، ۱۳۸۸ هـ.ش.
- ۴- معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، تهران، نگارستان کتاب، چاپ ۳۲، ۱۳۵۳ هـ.ش.
- ۵- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، تهران، دارالکتب الاسلامیه، چاپ ۳، ۱۳۷۴ هـ.ش.
- ۶- عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، انتشارات امیر کبیر، چاپ ۳، ۱۳۷۴ هـ.ش.
- ۷- ابوالفتح رازی، جمال الدین حسین بن علی بن محمد، تفسیر ابوالفتوح (روض الجنان روح الجنان فی تفسیر القرآن)
- ۸- بندریگی، محمد، المعجم الوسیط، تهران، اسلامی، چاپ ۵، ۱۳۹۴ هـ.ش.
- ۹- دانی، عثمان بن سعید، السنن فی الفتن وارده، اردن- عمان، بیت الافکار الدولیه، چاپ ۱، بی تا.
- ۱۰- راغب اصفهانی، ابوالقاسم حسین بن محمد، مفردات راغب، دمشق، دارالقلم؛ بیروت: الدارالشامیه، چاپ ۱، ۱۴۱۶ ق.
- ۱۱- صافی گلپایگانی، لطفال...، منتخب الاثر، قم، موسسه السیده المعصومه، چاپ ۱، ۱۴۱۹ ق.
- ۱۲- طباطبایی، سیده محمد حسین، تفسیر المیزان، قم بنیاد علمی و فرهنگی علامه طباطبایی؛ تهران: رجاء، چاپ ۷، ۱۳۶۷ هـ.ش.
- ۱۳- طوسی، محمد بن حسن، الغیبه طوسی، قمف مسجد مقدس جمکران، چاپ ۲، ۱۳۸۷ هـ.ش.
- ۱۴- طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، چاپ ۲، ۱۳۸۶ هـ.ش.
- ۱۵- عاملی، حر، اثبات الهداه، بیروت موسسه الاعملی المطبوعات، چاپ ۱، ۱۴۲۵ ق.
- ۱۶- مجلسی، محمد باقر، بحارالنوار، بیروت، دارالحیاء التراث العربی، چاپ ۱، بی تا.
- ۱۷- نعمانی، محمد بن ابراهیم، الغیبه النعمانیه، تهران، دارکسب الاسلامیه، چاپ ۱، ۱۳۵۹ هـ.ش.

۱۸- نعیم بن حماد، فتن، قم، مکنبه الحیدریه، چاپ ۱، ۱۴۲۴ق.

ب)سایت اینترنتی:

۱-سایت پایگاه اطلاع رسانی حوزه، hawzah.net